

9 ТРАВНЯ – ДЕНЬ ВЕЛИКОЇ ПЕРЕМОГИ!

Що таке життя рядового солдата на війні? Це і прицільний вогонь, і рукопашна атака, і кривава вода в річці після її форсування... І кожен бій – це смертоносний вихор, а ти несеш свою частину міномета і разом з товаришами з мінометного розрахунку провалюєшся в болото по груди і не знаєш, чи виберешся звідси. Такою залишила спогади війна у пам'яті колишнього машиніста локомотивного депо Чернівці Івана Григоровича Черновського (на фото).

ФРОНТОВИК, МАШИНІСТ, ГОСПОДАР

...Після звільнення буковинського краю в березні 1944 року від фашистських загарбників, вже в травні 18-річного юнака із бесарабського села Санківці, що на Хотинщині, мобілізували до армії. Через короткий час він опинився вже за Уральськими горами, в містечку Чебаркуль Челябінської області, в запасному полку, де буковинські юнаки нашвидкуруч опанували військову науку. Під час двомісячного навчання в режимі, наближеному до фронтового, він оволодів 82-міліметровим мінометом. А вже в липні 1944-го 12-й полк завантажився в ешелон і рушив на фронт.

На станції Фастів Іван Черновський вперше відчув страшний подих війни. На станцію раптово налетіли німецькі бомбардувальники і завдали нищівного удару по військових ешелонах.

Доля була прихильною до солдата – він вижив. Невдовзі його полк влився до складу ІІ-го Прибалтійського фронту, яким командував генерал Іван Черняхівський. Тут, на Шауляйській косі, згуртувалися радянські війська для подальшого штурму Кенігсберга.

Ця заболочена місцина запам'яталась рядовому Черновському на все життя. Атаки фашистських батальйонів зустрічали в окопах, де майже по коліна стояла вода.

– Бої за Кенігсберг, – згадує Черновський – були затьожними і жорстокими, місто обороняли есесівські частини, до того ж місто було добре захищене природною

перешкодою – річкою Преголею. Тільки навесні 1945-го ця фашистська фортеця капітулювала.

Тут, на пруській землі, й закінчилась війна для буковинця Черновського. Із травня по вересень 1945 року його полк дислокувався в Прибалтиці. Згодом був перекинтий у Туркменію. В Ашгабаті у 1948 році Іван пережив жахливий землетрус, під час якого загинули товариші з його мінометної роти. Він врятувався, вискочивши із казарми через вікно. Цей період армійського життя не був легким, хоча вже був мирний час. Тут в умовах неймовірної спеки на полігонах, розташованих за містом, у розпечених пісках, він готував молодих солдатів-мінометників, передаючи їм фронтовий досвід.

У цих умовах армійського життя дошкуляло йому поранення, якого зазнав у Пруссії, але про демобілізацію не могло бути й

мови. Віддавши один рік війни на території Пруссії і п'ять років армійській службі у повоєнний час, у 1950 році Іван Черновський нарешті повернувся додому. Відтоді й розпочались його нелегкі дороги залізничника.

Розпочинав із поїзного кочегара паровоза. У ті роки нелегко було буковинцю пробитись у машиністи. Кадровики дорікали тим, що, мовляв, до 1944 року жив на окупованій території. Це дивувало його, бо ж на фронт йшов теж із цієї території!

Сімнадцять років Іван Черновський пропрацював помічником машиніста паровоза, з них 8 – у бригаді машиніста Михайла Лихобабіна. Цей рекорд у нашому депо ніхто досі не перевершив. Не злічити, скільки тонн вугілля перекидав у паровозну топку Іван Черновський, забезпечуючи котел тиском пари у 14-15 атмосфер. Тільки в 1967 році після 10-місяч-

них курсів він став за реверс паровоза.

Автора цих рядків доля двічі зводила з Іваном Григоровичем – у 1968 році ми працювали машиністами на паровозі ЭР 799-92, а в 1970-му навчалися у дортехшколі на курсах тепловозних машиністів. Ветеран-фронтвик наполегливо вивчав тепловозну техніку, хоча й нелегко йому давалась ця наука, та завдяки своїй цілеспрямованості він став машиністом тепловоза.

Самотужки вирішив Іван Григорович і свою житлову проблему, не чекав державної квартири як фронтвик, а збудував власний будинок, який став окрасою вулиці й добрим прикладом, як треба доглядати за господарс-

твом. Прикро, що у 85 років підводять його здоров'я, яке підірвав, і біль втрати дорогої дружини Лідії. Ніхто вже не розвіє цей жалісний крик душі. Років п'ять тому фронтвик ще міг зустрітись зі своїми колегами-фронтвиками на рідному підприємстві напередодні Дня перемоги, сьогодні на це вже нема сил. Але ветеранська організація не забуває про його сумлінну понад 30-річну працю. А про нелегку життєву дорогу сьогодні Івану Григоровичу нагадують його бойові нагороди: ордени "За мужність", "Вітчизняної війни" ІІ ступеня, медаль "За відвагу".

Дмитро ЛЕВИЦЬКИЙ,
колишній машиніст тепловоза,
м. Чернівці

Солдат, що просить у Господа миру

Уже сивочолий солдат Перемоги щодня молить Всевишнього про мир на землі. Василь Іванович Леньо – мешканець Королево, колишній машиніст, який віддав за-лізниці понад 43 роки свого життя.

– Як і всі односельчани, я навчався у школі, допомагав батькам по господарству. А у 1944 році вирішив піти добровольцем на фронт, – ділиться спогадами Василь Іванович. – Тоді далеко не всі достеменно усвідомлювали, куди йдуть і що їх чекає, просто дуже хотіли побігати з рушницею в руках. Спочатку нас відправили до Хуста, а звідти – в Ужгород, де проводили навчання. Після прийняття присяги всіх добровольців відправили на фронт. Мені пощастило, бо потрапив у танкову дивізію. На танку, де я служив, водієм-механіком був мій земляк Василь Ковчар.

Фронтіві будні закарбувалися у пам'яті ветерана назавжди. Один із найжахливіших боїв ще й сьогодні сниться йому ночами.

– То було у передмісті Ротібори. Надворі лютим морозом припікала зима. Полкова розвідка доповіла нашим командирам, що на фермі, яка знаходиться неподалік, засіло понад дві тисячі німецьких солдатів. Та не зважаючи на це, ми мали рухатись вперед. Тому вирішили дати бій, розуміли, що це буде кривавий і виснажливий бій. Німці

не здавалися, а у нас сили були невеликі. Ворог добре замаскувався. Розташували танки довкола ферми, безперестанку вів обстріл. Четверту добу бій не вщухав. Убитих було дуже багато. У мене на руках відійшов у вічність товариш Іван Вароді з Хустщини. Упродовж цих днів ми нічого не їли. Двічі нам довозили харчі, але ворог влучно розбивав машину і наша каша стигла розлита по землі, навіть кухаря вбили. Тож солдати брали до рота сніг, тамуючи спрагу. Нарешті на п'яту добу ми таки увірвалися на ферму. Скільки у тому бою загинуло солдатів, сказати не беруся, та по всій території ферми через кожні два метри лежали мертві. Найбільше вразило те, що там було понад три сотні солдатів-жінок. Німецькі вояки, які залишилися живими, здалися у полон. Той бій був одним із найважчих на моїх фронтових дорогах...

Та попереду на нас чекало ще багато боїв. Ми отримали команду не їхати до Берліна, а вітром летіти до Праги, допомогти нашим військам. Дорогою не вступали в бої, на той час німці невеликими групами здавалися у полон.

Як і вимагалось, на місце прибули вчасно. Звістка про перемогу нас застала біля Праги. Та додому не відпускали. Спочатку півроку прослужив у Польщі, потім два з половиною роки у Новосибірську (Російська Федерація) охороняли кордони від можливої агресії зі Сходу. Тож служити довелося і в мирний час.

Повернувшись додому, Василь Леньо зустрів свою половинку, з якою живе у парі вже понад півстоліття. Тішиться, що чужна дружина все життя його підтримує і допомагає у всьому. Та, на жаль, зараз обоє страждають від паралічу рук і ніг. Незважаючи на труднощі, сивочолий ветеран дякує Богу за те, що допоміг йому достойно прожити життя.

Спогади про війну нестерпним болем зринають у пам'яті. Щоразу, розповідаючи про окремі фронтіві події, Василь Іванович плаче, як мала дитина. І просить Всевишнього, щоби подібне більше ніколи не повторилося.

Іван КОЗАК, Королево.
На фото: Василь Іванович Леньо